

Soome põhisissetuleku eksperiment 2017-2018

Riigikogu sotsiaalkomisjon
17.09.2019

Hannele Valkeeniemi
pressinõunik, Soome suursaatkond

Taust

- Soome sotsiaalkaitse eesmärgiks on tagada piisav sissetulek igas elufaasis – KELA (Rahvapensionamet)
- Aastakümnete jooksul Soome on ehitatud laiaulatuslik sotsiaalkaitse, aga see on kujunenud lapitekiks
- Sotsiaalkindlustus vajab lihtsustamist ja bürokraatia vähendamist
- Probleemiks on kujunenud nn palgalõksud (“kannustinloukku”) ehk sotsiaaltoetuse ja väiksete palkade kooskõlastus
  - inimene saab tööle minnes vähem tulu kui koju jäädes
  - lisab passiivsust ja vähendab heaolu
  - tuleb kalliks riigile
- Tööelu on radikaalselt teistsugune kui praeguse sotsiaalkaitse fundamendi loomise ajal (freelance-töö, automatiseering...)

Soome sotsiaalkaitse praegu

Social security in Finland

17.9.2019

Kodanikupalk, negatiivne tulumaks või põhisissetulek

Erinevad mudeid, mh:

- Täiemahuline põhisissetulek – makstakse igaiühele elukohapõhine, tingimusteta
- Osaline põhisissetulek – praeguse sotsiaalkaitse asemele tingimisi, põhineb vajadustel
- Negatiivne tulumaks – tulumaks muutub toetuseks palgasaajale kehtib töölistele

NB! Oluline teada, millest räägitakse!

Eksperiment lühidalt

2 aastad
2017-2018

560 €
kuus

2000
inimest
25-58 a

Töötutoetuse asemele tulumaksuvaba sissetulek

- Eksperimenti valiti 2000 töötud isikut, vanusegrupis 25-58
- Põhississetulek oli 560 e kuus (töötutoetus, "perusturva" keskmiselt 668 e kuus)
- Oluline: põhississetulek jäi püsima ka siis, kui osaleja sai mistahes tööd -> eesmärk soodustada ka lühiajalise töö vastuvõtmist
- Osalejad loositi nende hulgast, kes said töötutoetust novembris 2016, võrdlusgrupp samuti nende hulgast
- Osalemine oli kohustuslik

Esialgsed tulemused kevad 2019

Esimesed tulemused veebruaris 2019:

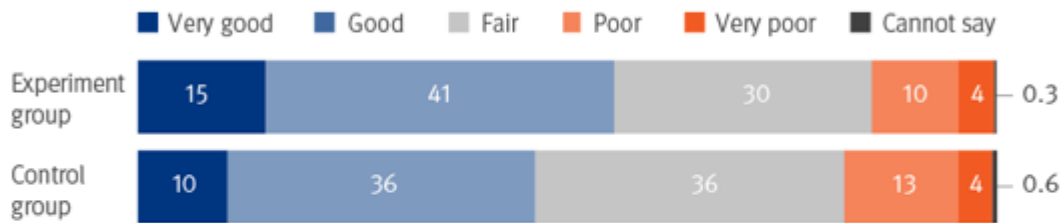
- Heaolutunne tõusis aga töötusele ei mõju esimese aasta jooksul
- Bürokratia vähenes
- Stressi vähem
- Enesetunne paranes

Parem heaolu ja enesetunne

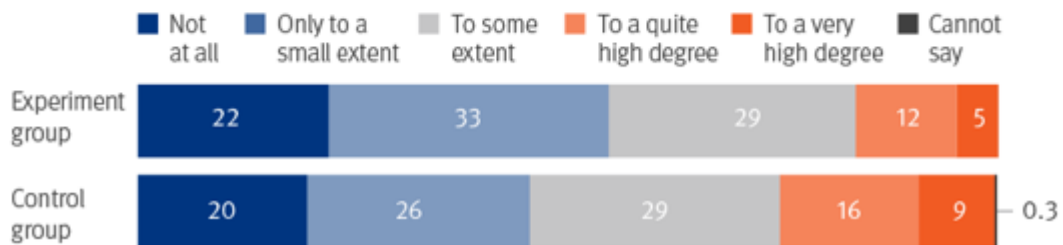

Assessment of own wellbeing in the experiment group and the control group

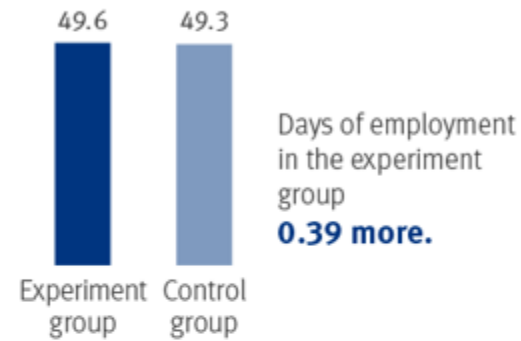
Self-perceived assessment of own state of health, % of respondents

Perceived level of stress, % of respondents

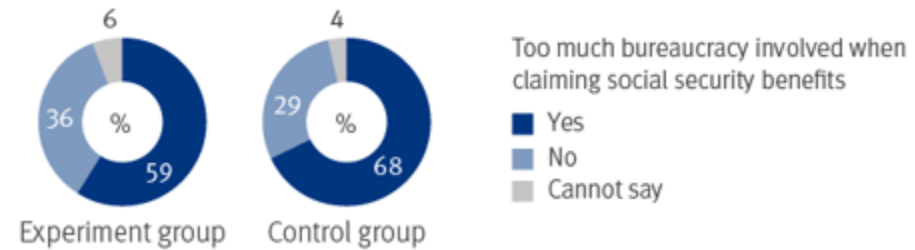
Days in employment on average in 2017, number of days

Earnings and income from self-employment in total 2017, €

Perception of bureaucracy involved when claiming social security benefits

Kriitikat ja lootust

- Kriitikat avalikus vestluses:
  - Eksperiment liiga väiksemahuline ja liiga lühike
  - Osalejad pikaajalised töötud, kel kõige raskem saada tööd või hakata väikeetevõtjaks
  - Väljavõtt oleks pidanud katma ka muid kui töötuid

Lootust annab:

- Väiksest mahust ja väljavõtest hoolimata tõusis inimeste heaolu ja tunne, et nad saavad ennast paremini teostada

Osalejate kommentaare

- "Voimalus võtta vastu osalist tööd"
- "Julgesin alustada oma ettevõttega"
- "Tavalise töötutoetuse bürookraatia on õudne"
- "Miski pole muutunud"
- "Parim asi mu elus"
- "Vabaduse ja turvalisuse tunne"

Järgmised sammud

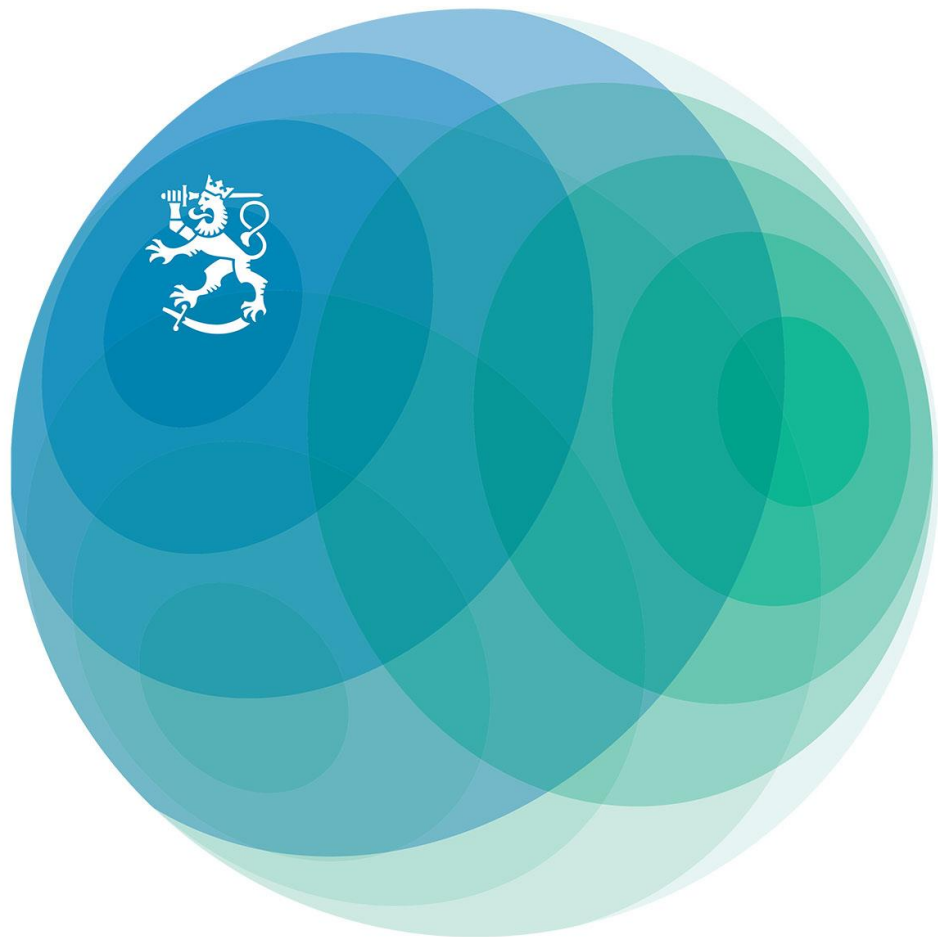
- Lõplikud tulemused kevadel 2020, ka. registritulemused, kõik intervjuud mõlemalt aastalt
- Antti Rinne valitsuse koalitsioonileping sisaldab ka plaani katsetada negatiivset tulumaksu (palgatoetus). See pole veel alanud, koordineerib rahandusministeerium

Lisainfot põhississetuleku eksperimendist

- Portaali soome ja inglise keeles: <https://www.kela.fi/perustulokokeilu>
- Esialgsete tulemuste raport inglise keeles (PDF):
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161361>
Uurijate ettekandeid inglise ja soome keeles (slideshare)
<https://www.slideshare.net/tag/perustulokokeilu>

Aitäh!

hannele.valkeeniemi@formin.fi

+372 511 8548